

„Környezetismeret-környezetvédelem” országos csapatverseny

4. évfolyam

A döntőre való felkészüléshez ajánlott anyag

	<p>Vadmurok Nevezik vadrépának, vagy egyszerűen muroknak is. Az ember a sárgarépát ebből a gyomnövényből nemesítette. A réteken, kaszálókon, szántóföldeken ma is gyakori gyomnövény. 50-100 cm magas, kétéves növény.</p>
	<p>Sárgarépa A földben fejlődő gyökeréért termesztik. Legfelső zöldes része a szár, ebből nőnek ki a levelek. A gyökerek (ezt fogyasztjuk) sok karotint és cukrot tartalmaznak. A karotin az A-vitamin előanyaga. Erősíti a látást, szép lesz tőle a bőrünk, és a gyerekek növekedésében is fontos szerepe van. Kétéves (kétnyári) növény. Magját tavasszal vetik, és ősszel még a fagyok beállta előtt betakarítják. Kettévágva a középső része világos színű. Ez szállítja a tápanyagot a leveleknek.</p>
	<p>Petrezselyem A sárgarépa rokona. Kétéves növény. Főgyökeréért és leveléért termesztjük, ételünket ízesítjük vele. A gyökérnek és a leveleknek jellegzetes illata van. A levelek magas C-vitamin-tartalmúak. Gyökere és lombja is gyógynövény. Serkenti a veseműködést, hólyaghurut elleni tea készülhet belőle. A gyökérből kipréselt lé gyógyítja a gyomor- és májbetegségeket, étvágygerjesztő hatású.</p>
	<p>Zeller Gyógy- és fűszernövény. Levele és gumója adja az illatos, édeskésen fanyar ízű fűszert. Kiváló idegerősítő. Fogyókúrás hatása is számottevő. Felhasználható nyersen salátákhoz, jól fűszerezi a főzelékeket, mártásokat, hús- és tojásételeket, a diétás étkeztetésben is fontos szerepe lehet. Csökkenti a vér cukorszintjét. A zellermag görcs ellen is kiváló, vizelethajtó, gyulladásgátló és vérnyomáscsökkentő hatása is van.</p>

	
	<p>Paradicsom Őshazája Dél-Amerika. Peruban még ma is gyomnövény. Fény- és melegigényes, lágyszárú növény. Gyökérzete: főgyökérzet. Virága sárga. Termése húsos, lédús, sokmagvú bogyótermés a neve. Kora őszig neveli, érleli termését. Ősszel a növény elpusztul, tehát egyéves vagy más néven egynyári növény. Fogyasztása nyersen a legegészségesebb. A vitaminok mellett sok növényi rostot tartalmaz, amelyek jó hatással vannak az emésztésre. Mindig a reggeli órákban és éretten érdemes leszedni.</p>
	<p>Paprika Őshazája Dél-Amerika, Mexikó. Fény- és melegigényes, lágyszárú növény. Gyökérzete: főgyökérzet. Virága fehér színű. Belseje üreges, termése felfújtt bogyótermés. Kora őszig neveli, érleli termését. Ősszel elpusztul, tehát egyéves vagy más néven egynyári növény. Fogyasztása nyersen a legegészségesebb. Sok növényi rostot tartalmaz, amelyek jó hatással vannak az emésztésre. Szent-Györgyi Albert állított elő először a paprikából C-vitamint. Ezért Nobel-díjat kapott. A savanyított paprika megtartja C-vitamin-tartalmát, így télen is fontos vitaminforrás.</p>
	<p>Brokkoli Könnyen emészthető káposztaféle. A zöld rózsáját fogyasztjuk, de ehető a szára is. Sokféleképpen használják a háztartásokban. Kuktafazékban készítve megóvhatjuk a benne lévő vitaminokat. Mélyhűtésre is alkalmas.</p>

	<p>Bimbós kel vagy kelbimbó Bimbói olyanok, mint egy pici káposzta. Ezeket fogyasztjuk. Kétéves növény, közvetlen rokona a fejes káposztának. Első évben hozza a főszáron a fogyasztásra alkalmas hajtásokat (bimbókat), második évben a termést. Főgyökere erőteljes, dús oldalgyökerekkel mélyre hatol (80-100 cm), ezért szárazságtűrő.</p>
	<p>Karalábé Gumója (a föld felszíne felett megvastagodott szára) nyersen és főzve is ehető. A káposztafélék családjába tartozó zöldségnövény. Magas B₁-, B₂-, B₆- és C-vitamin tartalma miatt ajánlatos a nyers fogyasztása. Nem savanyítható, a konzerválásra is alkalmatlan.</p>
	<p>Fejes káposzta A feje szorosan összeboruló, húsos levelekből áll. Ezt fogyasztjuk. Szinte egész évben fogyasztható. A télre eltett savanyított káposzta nyersen fogyasztva szinte a teljes C-vitamin-tartalmát megőrzi, ugyanígy a B₁-, B₂-vitamint is, ezért nagyon fontos vitaminforrás. Az első évben növeszti az ehető fejet, a másodikban a termést a magokkal, amikről szaporítható.</p>
	<p>Kelkáposzta Feje szorosan összeboruló, húsos levelekből áll. Ezt fogyasztjuk. Levelei fodrosak, hólyagosak. Nem savanyítható. Sok benne a fehérje és az ásványi anyag, magas a C-, B₁-, B₂ vitamintartalma.</p>
	<p>Karfiol Nevezik kelvirágnak, virágkelnek, virágos kelnek és olasz kelnek is. Húsos megvastagodott fehér virágait (ezt fogyasztjuk) lapátszerű zöld levelek veszik körül. Akkor jó minőségű, ha teljesen fehér és rózsái szorosan illeszkednek. Magas C-vitamin-tartalmát mélyhűtött állapotában is megőrzi. Ásványi sókban is gazdag. Fogyasztják húspótló ételként rántva, vagy darált hússal dúsítva rakott karfiolként, levesnek, előfőzve saláták alkotórésze, savanyúságnak eltéve is kitűnő.</p>

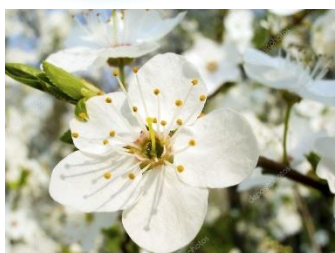
	<p>Burgonya Őshazája Dél-Amerika. A legfontosabb szántóföldi növényeink egyike, kertekben is termesztik. Lágyszárú növény. Levelei bársonyos tapintásúak. Zöld bogoyótermése mérgező hatású. A közismert krumpli a növény föld alatti hajtásain fejlődő gumó. Ezt fogyasztjuk. Gumója keményítőt és C-vitamint tartalmaz. Vidékenként különböző neve van, pl. kolompér, pityóka, krumpedli, kompér, gruja, földialma, svábtök stb.</p>
	<p>Uborka Fogyasztása túlsúlyos és cukorbeteg emberek számára is nagyon egészséges. Alacsony a kalóriatartalma. Kedvező hatással van a gyomor, a vese és a tüdő működésére. Szépítő hatását már az ókori egyiptomiak is ismerték.</p>
	<p>Vöröshagyma Fontos fűszernövény. Jellegzetes szagát a magas illóolaj-tartalmának köszönheti. Fogyasztásának a néphit életmeghosszabbító erőt tulajdonít. Baktériumölő hatása van. Nyersen és főzve is egyaránt finom.</p>
	<p>Fokhagyma Rokona a vöröshagymának. Nemcsak ételek ízesítésére, hanem gyógynövényként is használjuk. Magas vérnyomás és érlemeszesedés megelőzésére is javasolják.</p>
	<p>Sütőtök Magas a karotin- és C-vitamin-tartalma. Magja gyógyszerként és táplálékként egyaránt fogyasztható, olajat is sajtolnak belőle. Főzve, sütve, gyümölcssalátába és lekvárként egyaránt ízletes. Hűvös pincében hónapokig is eltartható.</p>
	

		<p>Bab</p> <p>A veteménybab népies megnevezése: paszuly, paszulyka, fuszulyka. Szárazbab és zöldbab formájában is fogyasztjuk. A szárazbabnak magas a fehérjetartalma. A zöldbab ásványi anyagokban gazdag.</p>
		<p>Zöldborsó</p> <p>Kedvelt zöldségféle. Kalóriatartalma azonos a burgonyáéval, fehérjetartalma is jelentős.</p>
		<p>Spenót</p> <p>Jól emészthető, vitaminokban gazdag, a gyomorműködést serkentő levelét fogyasztjuk.</p>
 		<p>Alma</p> <p>Termését almatermésnek nevezzük. Nyersen fogyasztva a legegészségesebb. Sok C-vitamint tartalmaz. Télen is jól tárolható. Sokféle felhasználási módját ismerjük: gyümölcslé, lekvár, kompót. Az almafa virága ehető.</p>
 		<p>Birsalma</p> <p>Évszázadok óta a szépség almájának nevezik. Kissé fanyar és savanykás íze miatt nyersen kevésbé fogyasztjuk. Kompót, befőtt, birsalmasajt készíthető belőle. A népi gyógyászat a birslevélből főzött teát álmatlanság, idegesség megelőzésére használja. A birsnek magas a C-vitamin-tartalma.</p>

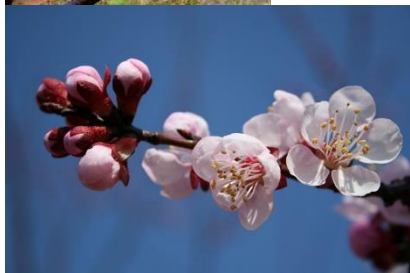
Körte

A gyümölcsök királynőjének is nevezik. Sokféle fajtája van. A téli körte egész télen eltartható hűvös kamrában, pincében. Sokféleképpen felhasználható. Almatermése van.

Szilva

Csonthéjas termésű növény.
Magas cukortartalmú gyümölcs, ezért hizlal. Magas a kalóriaértéke. Alkalmas lekvár és befőtt készítésére, aszalásra, mélyhűtésre.

Kajsziarack

A magyar kajsziarack minősége kimagasló, igen zamatos. Sokoldalúan felhasználható. Lekvár, befőtt, dzsem, gyümölcslé készíthető belőle. Mélyhűtve és aszalva is eltartható.
Csonthéjas termése van.

 	<p>Őszibarack</p> <p>Rokona a kajszibaracknak. Már júniusban szüretelhető, de az igazán jóízű fajták nyár végén érnek. Legtöbbször frissen fogyasztjuk, vagy gyümölcslé és dzsem készül belőle. Csonthéjas termése van.</p>
 	<p>Meggy</p> <p>Csonthéjas termésű növény. Értékes és sokféle formában fogyasztott gyümölcs. Betegeknek is ajánlott, mert nincs puffasztó hatása. Befőtt, lekvár, meggybor készíthető belőle. Mélyhűtve is tartósítható. Levele és gyümölcskocsánya gyógyszeralapanyag.</p>
	<p>Csemegeaszőlő</p> <p>Fogyasztása a sportolók és szívbetegek számára különösen ajánlott. Bogyói sok szőlőcukrot tartalmaznak. Hűvös, száraz helyen tárolva még a karácsonyi asztalra is kerülhető szőlő. Szőlőlét préselhetünk belőle. A különböző borok borszőlőkből készülnek. Bogyótermése van.</p>
	<p>Málna</p> <p>A Dunántúl egyes részein elterjedt népies magyar neve a boldogasszony csipkéje és a himpér. Kb. 2 méter magas félcserje. Bogyói frissen a legfinomabbak. Konzervipari alapanyag. Magas vízigényű, öntözést igényel. A gyengén savas, tápanyagban gazdag talajt kedveli.</p>

		<p>Ribizli 1-1,5 méter magasságot elérő cserje, vagy ritkábban fa. Hajtásaikon gyakran tüskéket viselnek. Bogyói frissen a legfinomabbak. Mélyhűtve és lekvárként tartósítható.</p>
		<p>Egres Egyéb nevei: büszke, brüszke, pizske, köszméte, pizske, pöszméte. 50-150 cm magas lombhullató cserje. Áprilisban virágzik. A magyar kertek legkorábban virágzó gyümölcse.</p>
 		<p>Házi tyúk Őse a Dél-Ázsiában élő bankivatyúk. Gerinces állat. Fejét taréj díszíti, amely tulajdonképpen egy bőrlebeny. Tollazata sokféle színű lehet. A pehelytollak a bőrhöz simulnak, ezeket a fedőtollak takarják be. Szárnya hosszabb, kitartó repülésre nem alkalmas. Lába kapirgáló láb. Mindenevő. Kemény, hegyes csőre segítségével táplálkozik. Nincsenek fogai, táplálékát egészben nyeli le. Erős csőrével szét tudja vágni a rovarokat, magvakat (kukoricát, árpát, zabot, napraforgómagot). A tyúkcsalád tagjai: kakas, tyúk (tojó, csibe). Csibéi fészekhagyóak. Húsa és tojása nagy szerepet tölt be az egészséges táplálkozásban. A tojás fehérjét, zsírt, vizet, cukrot és ásványi anyagokat tartalmaz.</p>
 		<p>Házi kacsa Őse a tőkésréce. Teste csónak alakú, a vízi életmódhoz alkalmazkodott. Szárnya fejletlen. Lábai rövidek, három ujj előre, egy hátrafelé áll. Elülső ujjai között úszóhártya van, melynek segítségével könnyen és jól úszik a vízben. Lába úszóláb. Jellemzően totyogó járása van. Táplálékszerzés alkalmával gyakran a víz alá bukik. Mindenevő. Magokkal, az iszapban és a vízben élő apró csigákkal, gilisztákkal, halakkal, kisebb növényekkel táplálkozik. Csőre recés, lemezekkel szegélyezett. Ezzel szinte kiszűri a szájába vett táplálékot, húsos nyelvvel kiszorítja a vizet. A kacsacsalád tagjai: gácsér (hím), tojó, kiskacsa. A kacsának nagy a vízigénye. finom a húsa, mája, tepertője, zsírja.</p>

Házi macska

Feje gömbölyded, nyaka rövid, farka hosszú. Gerinces emlősállat. Gerincoszlopa igen hajlékony. Testét puha szőr borítja. Húsevő ragadozó. Éles karma és harminc fogból álló állkapcsa segíti a zsákmány megragadásában. A fára is a karmai segítségével tud felmászni. A karmok egy puha tokban rejtőznek, így teljesen neszmentesen tud járni (ujjonjáró). Karmait rendszeresen koptatni kell. Érzékszervei rendkívül fejlettek. Kitűnő a hallása. Nagyon jó a tájékozódó képessége. Ebben segíti a füle, a szaglása és egy bizonyos belső iránytű, amely a Föld mágneses terét érzékeli. A föld apró rezgéseit is megérzi. Éjszakai életmódot folytat. A sötétben jól lát és bajusza is segíti a tájékozódásban. A macskacsalád tagjai: kandúr (hím), nőstény, cicák.

Kutya

Őse a farkas. Emlősállat. A kutyacsalád tagjai: kan (apa), szuka (anya), kölykök. Testét csontváz szilárdítja, gerinces állat. Testét szőr borítja. Elevenszülő. Húsevő, de más táplálékot is elfogyaszt. Növényi eredetű táplálékra is szüksége van. Orra a legfontosabb érzékszerve. Orrával nemcsak szagol, tájékozódik is. Hallása kitűnő. Szaglásához és hallásához viszonyítva látása gyengébb. Alkonyatkor és sötétben viszont jól lát.

Ló

Két vadlófajtát tartanak a házi ló őséneke: a tarpánt és az ázsiai vadlovat, a takot. A lócsalád tagjai: a hím ló neve csődör (mén), a nőstényé kanca, a kicsinyük a csikó. Nagy testű, gerinces emlősállat. Fejét és nyakát sörény díszíti. Farka hosszú szőrszálakból áll. A sörényével és a farkával hajtja magáról a legyeket. Lába erős, patában végződik. A lónak négyféle járása van: lépés, poroszkálás, ügetés és galopp (vágta). Hallása, szaglása, látása, emlékezete kitűnő. Növényevő. A lovak vadon is csoportban élnek. A nagyobb csoport neve ménes.

NEMZETI PARKJAINK

Hortobágyi Nemzeti Park

A száraz, szikes pusztán minden élőlénynek alkalmazkodnia kellett a nehéz körülményekhez. Száraz időben a talaj megrepedezik és fehér a sókiválástól. Itt csak a sótűrő növények képesek megmaradni: bárányparéj, székfű, sziki útifű, sziki őszirózsa. Esős időben olyan ragadós sár van, hogy beleragad az ember cipője. A pásztoremberek régen „csúnyaföldnek” is nevezték.

Május elején érkezik a rigó nagyságú, melegkedvelő madarunk, a székicsér. A marhagulyát követve a megszáradt marhatrágya tetejére rakja tojásait. Szívesen röpködi körbe a birkanyáját, s összekapkodja az állatok által felzavart bogarakat. Ősi magyar háziállataink közül a szürke marha évszázadokon keresztül jól bírta a ridegtartást. A pásztorok leghúságesebb társai és segítségei a kutyák: puli, pumi, mudi, kuvasz, komondor.

bárányparéj

székfű

sziki útifű

sziki őszirózsa

székicsér

szürkemarha

puli

pumi

mudi

kuvasz

komondor

Kiskunsági Nemzeti Park

Nem egy összefüggő területből áll, kisebb-nagyobb részekre tagolódik.

A tőserdei Holt-Tisza-ág a Tisza szabályozásával jött létre. A fűzligetek, láperdők, a valamikori Tisza-part gazdag ártéri növény- és állatvilága tárul szemünk elé.

A nemzeti park leglátogatottabb helye Bugac. Az ősi fajták közül sokféle állat megtalálható itt. Szürke marha, rackajuh, mangalica sertés. A pásztorok húséges segítőtársai a pulik, a komondorok, a kuvaszok. Az ősborókás igen érdekes terület. A nyáras-borókást sok madárfaj kedveli. Fülemlé, barátposztáa, vadgerle, vércse, egerészölyv szívesen választja lakóhelyül. Tanyáznak itt pókhangyák, darazsak, gyíkok. Napjainkra sajnos a borókásoknak ritkult az állatvilága.

A nemzeti park sajátos része az izsáki Kolon-tó és környéke. Ligeterdők, mocsár- és láprétek, ősnádasok váltakoznak ott. Igazi vadvíz-ország. Halak, kételtűek, vízimadarak, hullók kedvenc élőhelye. Tavasszal a legpompásabb a tó környéke. Nyílik a mocsári gólyahír, a sárga nőszirmo és sok-sok vadvirág. A víztükör alatt karcsú testű réticsíkok úsznak. A csík védett halfaj. A csikászás ősi mesterség. A nagykovács is megtelepedett ezen a vidéken.

Apajpuszta tavasszal lucskos, nyáron kőkeményre száradt szikes terület. Mégis hihetetlenül gazdag növény- és állatvilága van, ritka fajokkal. A gyér növényzetben sziki sáskák élnek, itt tenyészik a puszták strucca, a 20 kg-ot is elérő túzok, az ugartyúk, melynek tollazata szinte egybeolvad a környezetével. A nedvesebb részeken él a székicsér, mely villámgyors mozdulatokkal kapja el a rovarokat.

Fülöpszállás környékén a Duna árvizeinek maradványaként kis tavacsók alakultak ki. A pázsitos rét a vízimadarak paradicsoma. Bíbicek, gulipánok, az apró széki lile, kanalasgémek, récék teszik még színesebbé a tájat.

rackajuh

mangalica sertés

fülemüle

barátposzáta

vadgerle

vércse

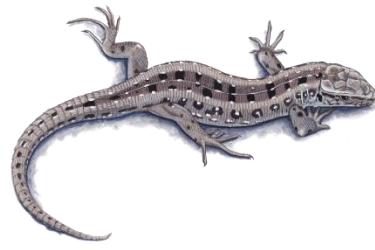
egerészölyv

pókhangya

darázs

gyík

mocsári gólyahír

sárga nőszirm

rétcsík

nagy kócsag

túzok

ugartyúk

bíbic

gulipán

széki lile

kanalas gém

Bükk Nemzeti Park

Magyarország északkeleti részén, az Északi-középhegységben a Bükk hegység tömbjét foglalja magában. A Bükkben legalább 500 barlang található. Az istálló-s-kői (Szeleta) barlang az ősemberkutatások révén lett világhírű.

Gyors folyású hegyi patakjai mentén él a hegyvidéki vízicickány.

A vizes előhelyek közelében él az alpesi gőte.

A Bükk növényzete nemzetközi viszonylatban is értékes. Olyan ritkaságok, mint az északi sárkányfű, a szirti pereszlény, tátrai hölgymál, tüzes liliom, boldogasszony papucs, sárga ibolya, győzedelmes hagyma.

A bükki állatvilág mintegy 22 ezer fajt számlál. Itt él az ország legnagyobb fehérhátú harkály és kis légykapó állománya.

Fokozottan védett ragadozó madarak: békászósas, kígyászölyv, parlagi sas.

A hegységben felfedezték az alpi denevért és az óriási korai denevért. Ismét meghonosodott a hiúz és a farkas.

A Bükki Nemzeti Parkot a hegyek nemzeti parkjának is nevezik. Az itt található földvárak maradványai, a várromok és a kolostorromok történelmi korokra emlékeztetnek.

alpesi gőte

északi sárkányfű

szirti pereszlény

tűzes liliom

boldogasszony papucs

sárga ibolya

győzedelmes hagyma

fehérhátú harkály

kis légykapó

békászósas

kígyászölyv

parlagi sas

óriási korai denevér

hiúz

farkas

Aggteleki Nemzeti Park

A Nemzeti Park 1995-ben a világörökség része lett.

A Nemzeti Parkot elsősorban nem az élővilág védelme, hanem az élettelen természeti értékek megőrzése céljából hozták létre. Itt található Magyarország leghosszabb barlangja, a Baradla-Domica barlangrendszer. 25 km-es hosszából közel 19 km esik hazánk területére. A Vecsem-bükki-zsomboly hazánk második legmélyebb barlangja: 236 m mélységű.

Az itteni erdők nagy értéke a vadállomány. Az uralkodó vad ma is a gímszarvas és a vaddisznó. Őzeket is jelentős számban találunk. Ismét találkozhatunk farkasokkal, bár számuk még csekély. Havas, téli időben megfigyelhető a hiúz. Róka, vadmacska, nyuszt, nyest, borz rejtőzködnek az erdőkben. A rágcsálók közül a mogorós pele, az erdei egér, az erdei pocok a jellemző fajok. Az erdei tisztásokon, fennsíkokon gyakori az ürge. A rovarevők közül a keleti sün, a vakond és az erdei cickány él itt.

A ragadozó madarak közül a parlagi sas, a békászósas, az egerészölyv, az uhu, a héja, a kerecsensólyom les itt zsákmányra. Rejtett életmódot élnek a kék galambok, a lappantyúk. A császármadár a hűvösebb erdők cserjeszintjének lakója. Énekesmadarak közül megtalálható a holló, a szajkó, az énekes rigó. Nyáron a csuszka, az őszapó, az erdei pityer, a vörösbegy, a sárgafejű királyka, a cinege hangjától zeng az erdő.

Igazi erdőlakó a kétéltű foltos szalamandra.

gímszarvas

vaddisznó

őz

róka

vadmacska

nyuszt

nyest

borz

mogyorós pele

erdei egér

erdei pocok

ürge

keleti sün

vakond

erdei cickány

egerészölyv

uhu

héja

kerecsensölyv

kék galamb

lappantyú

császármadár

holló

szajkó

énekes rigó

csuszka

őszapó

erdei pityer

vörösbecg

sárgafejű királyka

foltos szalamandra

Fertő-Hanság Nemzeti Park

Fertő-Hanság Nemzeti Park

A Fertő-tó magyarországi oldalán csak két belső tavacskában és a Madárvárta-öbölben van nyílt víz. A többi területet összefüggő nádas borítja. A partközelpben keskenylevelű gyékényt, tavi kákát, zombéksást találunk.

A vízben vízkorpiók, molnárkák, búvárpókok, csíkbogarak élnek. A víz mélyét dévérkeszegek, tőpontyok járnák. A part menti vizenyős rétek valóságos békaparadicsomok.

A nádasok mélye a gémeknek ad otthont. Üstökös-, vörös, szürke gém és nagy kócsag fészkei húzódnak meg a sűrűben. Néhány kanalsgém is megtelepszik alkalmanként.

Nádi sármányok, nádirigók és a barkóscinegék apró légtornászokként ugrálnak a nádszálak között. A nádszigeteken dankasirályok, ezüstsirályok és csérek költenek. A magasban feltűnik egy-egy rétihéja.

A part felé haladva mocsári kosborral tarkított láprétek, mocsárrétek simulnak a nádasokhoz.

Itt fészkel az igen ritka nagy póling.

A Fertő-tó vizének nagy a konyhasó- és szódataralma. A viszonylag nagy párolgás miatt a tószegély környékén szikesek alakultak ki. Növényviláguk igen gazdag. Itt díszlik a sziki őszirózsa.

A tó nyugati részén húzóató domborulat erdőfoltnak ad otthont. Molyhos tölgyesek, gyertyános-tölgyesek, akác, nagylevelű hárs, erdeifenyő sávjai húzódnak. Hazánkban csak itt él a sziklai benge. A vitézkosbor, a méhbangó színűkkel, formájukkal ámulatba ejtik az embert. A Kistóalmi-láprét környéke a jégkorszak néhány ritkaságát őrzi: hagymaburokkosbor, mocsári hízóka.

Az égerlápok, vizenyős rétek világa a Hanság. A hansági ember egykor csikászott, pákászott. Számára a vadvízország nyitott könyv volt. Érdekes a mocsárban hal módjára úszó gyerek: Hany Istók legendája.

keskenylevelű gyékény

tavi káka

zsombéksás

víziskorpió

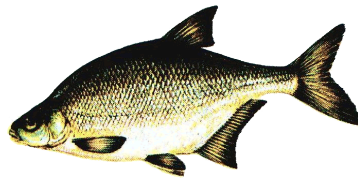
molnárka

búvárpók

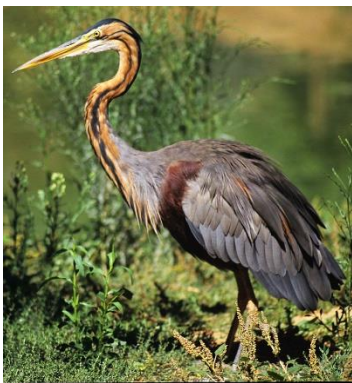
csíkbogár

dévérkeszeg

üstökös gém

vörös gém

szürke gém

nagy kócsag

nádi sármány

nádirigó

barkós cinege

dankasirály

ezüstsirály

mocsári kosbor

nagy póling

sziki őszirózsa

sziklai benge

vitézkosbor

méhbangó

Duna-Dráva Nemzeti Park

Itt díszlik a dunai csillagvirág, a nyári tűzike, a ligeti szőlő, a kockásliliom és a mocsári aggófű.

A vidék a madarak igazi paradicsoma. A pompás színű jégmadár, rétisas, fehér gólya nagyszerű fészkelő- és táplálkozóhelyet találnak. A méltóságteljes járású gímszarvas, a dámvad és a vaddisznó is gyakori. A Mohácsi-szigeten található a Riha-tó, melynek különleges értéke a kis kócsag fészkelőtelep, valamint a néhány pár üstökösréce.

A Dráva menti erdők élete tavasszal és ősszel igen mozgalmas. Ilyenkor ezrével vonulnak az énekesmadarak: pityerek, füzikék, poszáták, rigók, vörösbecyek. Terített asztal számukra az ártéri erdő. Különleges színfoltja e területnek a Mattyi Madár Emlékpark, melynek kopjafái a hazánkban kipusztult madárfajokra emlékeztetnek. A térség a kárókatonák tömeges fészkelőhelye.

A Barcsi borókás növényritkaságai a királyharaszt, a tarajos pajzsika és a sárgaliliom. Több mint 700 lepkefajt találtak ezen a területen.

A Mecsek a melegebb éghajlatot kedvelő növényeknek is otthont ad. Bánáti bazsarózsában, majomkosborban, olasz mügében gyönyörködhetünk.

A Villányi-hegységben a sallangvirág egyik legnagyobb hazai állománya található. A rovarok közül a sisakos sáska, a fűrészlábú szöcske él itt. Fokozottan védett madár a kígyászölyv. A madárvilág különlegességei a sövényármány, a bajszos sármány és a kövirigó.

dunai csillagvirág

nyári tűzike

kockásliliom

mocsári aggófű

jégmadár

rétisas

gímszarvas

dámvad

kis kócsag

üstökösréce

kárókatona

tarajos pajzsika

kövirigó

sárgaliliom

bánáti bazsarózsa

majomkosbor

olasz müge

sisakos sáska

fűrészlábú szöcske

kígyászölyv

sövénysármány

bajszos sármány

Körös-Maros Nemzeti Park

Területén kiterjedt szikes puszták, mocsármaradványok, erdők találhatók.

Növényritkaságai között előfordul az erdélyi hérics, bókoló zsálya és a vetővirág.

Madárvilága különösen gazdag. A számtalan itt átvonuló madárfaj közül kiemelhetjük a darut, a kis liliket és a vékonycsőrű pólingot. Fészkel itt túzok, hamvas rétihéja, réti fülesbagoly. A fokozottan védett kis kócsag és üstökösgém néhány párja is költ.

A kiterjedt nádasokban nagy kócsag, kanalasgém, nyári lúd fészkel. Ritka növényei a mocsári kosbor és a hússzínű ujjaskosbor.

Szeptemberben a szárazabb gyepeken nagy foltokban virít az őszi kikerics.

Az emlősállatok közül gyakori a vidra.

A szabadkígyósi kastélypark szabadon látogatott, védett terület, a kirándulók kedvenc helye. A szikes, tocsogós réteken gyakori a bíbic, a nagygota, a piros lábú cankó és a sárga billegető.

A pitvarosi puszták Csongrád és Békés megye határán fekszenek. Jelentős a tavaszi hérics állományuk, gyakori a vetővirág, a pompás kosbor. A szikes pusztákon virít az őszi csillagvirág állomány.

A puszta fontos táplálkozó- és pihenőterület az átvonuló nagy lilikek, darvak, pusztai ölyvek számára. Nyáron fészkelőhely a bőjti récének, a sárszalonkának, a kucsmás billegetőnek.

Fokozottan védett emlős a földikutya.

A nemzeti park történelmi idők óta fennmaradt erdői változatos rovar- és madárvilágot őriznek. Gyakori a bakcsó, a békászósas, a kerecsensólyom, a barna kánya. Fokozottan védett madaraink közül a gyurgyalag, a kuvik és a gyöngybagoly rendszeresen költ.

erdélyi hérics

bókoló zsálya

vetővirág

daru

kis lilik

vékonycsőrű póling

túzok

hamvas rétihéja

réti fülesbagoly

nyári lúd

ősz kikerics

vidra

bíbic

nagyoda

piroslábú cankó

sárga billegető

tavaszi hérics

őszi csillagvirág

pusztai ölyv

böjti réce

sárszalonka

földi kutya

bakcsó

barna kánya

gyurgyalag

kuvik

gyöngybagoly

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Öt nagyobb tájegységet foglal magában: a Balaton-felvidéket, a Déli-Bakonyt, a Tapolcai-medencét, a Keszthelyi-hegységet és a Kis-Balaton medencéjét.

A jellegzetes formájú bazalt-hegyek, a barlangok, a kőtengerek és sok más földtani érték felfedezhető itt. Megcsodálhatjuk a Káli-medence különleges kőtengerét. Az érdekes formájú kövek látványa igen sok kirándulót vonz.

A táj növényzete is ritkaságokat őriz. Több mint kétszáz védett és fokozottan védett növényfaj élőhelye.

Több százra tehető a védett állatfajok száma. A történelmi emlékeket csodálatos templomok, kápolnák, tájházak, várak őrzik.

A Balaton-felvidék szőlő- és borkultúrája, a tájhoz kötődő gazdálkodási és építészeti emlékek mind nemzeti örökségünk részei.

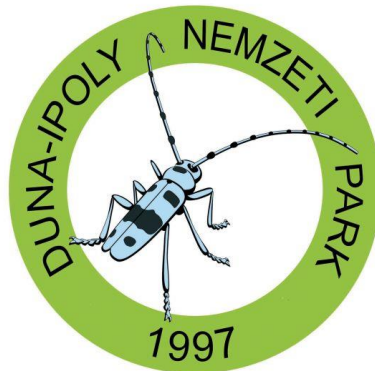

bivaly

tátorján

Duna-Ipoly Nemzeti Park

A Börzsöny hegység zártsága, viszonylagos zavartalansága, a táj vízbősége kedvező életfeltételeket biztosít a növények, állatok számára.

A déli oldalak kőtengerein sütkérezik a sok zöld gyík, a nedves völgyekben látható a foltos szalamandra.

A Budai-hegység változatos formái, sziklaalakzatai jelentős természeti értéket képviselnek. A mélyből feltörő hévizek oldó hatására barlangok keletkeztek. Területén mintegy 160 barlangot ismerünk. Több ritka növényfaj él itt: nagyzezerjófű, pilisi len, stb.

Az állatvilág fajokban igen gazdag. A füves rétek nevezetessége a hosszúlábú hangya, a fűrészlábú szöcske, az európai rétisáska. A gerinces állatok közül a pannon gyík és a haragos sikló.

A fészkelő madárfajok száma több mint száz. Az utóbbi években elterjedt a fekete harkály és a holló. A barlangokban, sziklaüregekben denevérfajok élnek.

Jelentős kultúrtörténeti emlékek a budaszentlőrinci pálos rendi kolostor romjai, Mátyás király vadaskertje. A Remete-szurdok barlangjai híres őslénytani és régészeti lelőhelyek.

A Pilis erdős területein a molyhos tölgy mellett gyakori a cser, a Visegrádi-hegység területein a mézkerülő tölgyesek.

Rétisáskák, kerecsensólymon, gyurgyalagok, denevérek népesítik be a tájat.

Visegrád műemléki és régészeti szempontból is védett. A Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban a 18-19. századi falusi és mezővárosi építészet, illetve életforma tárgyi emlékeit mutatják be.

A Sárrét lápmedencéjében két híres lepkefaj: a nagy tűzlepke és a törpeszender él. Madárvilága gazdag.

A Vértes árnyékos, hűvös völgyében él a cifra kankalin. Vérteskozma házait eredeti stílusban helyreállították.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park nevezetességei közé tartozik a martonvásári kastélypark, a tatai Kálvária-domb, a vácrátóti arborétum és a vértesszőlősi előembertelep is.

zöld gyík

pilisi len

nagyezerjófű

pannon gyík

haragos sikló

fekete harkály

nagy tűzlepke

törpeszender

cifra kankalin

Őrségi Nemzeti Park

Két tájegysége az Őrség és a Vendvidék.

Az erdei fenyvesek jellegzetes növényei a boróka, a szőrös nyír, a fekete és a vörös áfonya. A gyertyános-tölgyesek, bükkösök jellemző virága a kakasmandikó és az erdei ciklámen. A patakokat égerligetek kísérik, itt található a ritka struccharaszt. Hazánkban csak itt fordul elő a havasi éger. A rétek őszi ékessége a kornistárnics.

Állatvilága gazdag. Sok lepkefaj és a védett kétéltűek közül az alpesi gőte kedvelt élőhelye. A táj értékes madara a fekete gólya, a süvöltő és a keresztcsőrű. A vizek mentén vidrákat is láthatunk.

A vidék népi és kultúrtörténeti emlékekben gazdag. Az őrségi falvak a honfoglalás utáni faluformát őrzik. Különlegesek a református temetők kopjafái. A régi időkben a lakosság védelmét a várak helyett az erődítményszerű templomok szolgálták (Őriszentpéter, Velemér). A népi mesterségek közül jelentős a fazekasság, de megtalálhatók a kosárfonók és a fafaragó művészek is.

kakasmandikó

erdei ciklámen

struccharaszt

kornistárnics

alpesi gőte

fekete gólya

süvöltő

keresztcsőrű